

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

K.Valdemāra ielā 157, Rīgā, LV – 1013 ♦ tālr. (+371)7388624 ♦ fakss (+371)7388634 ♦ e-pasts: tpkc@apollo.lv

SIA „Degas”
Reģ. Nr. 48701012678
Torņu iela 4d
Aizkraukle, LV – 5101LĒMUMS
par nevienlīdzīgiem un netaisnīgiem
līguma noteikumiem

2006.gada 27.jūnijā

Nr. 20 – lg

Patērētāju tiesību aizsardzības centra Liepājas reģionālajā pārvaldē (turpmāk – *PTAC LRP*) 2006.gada 25.aprīlī saņemta (...) (turpmāk – *Patērētāja*) sūdzība (turpmāk – *Sūdzība*) par 2006.gada 3.aprīlī ar SIA „Degas” noslēgto līgumu Nr. 148 par mēbeļu pasūtījumu (turpmāk – *Līgums*). 2006.gada 26.aprīlī Patērētāju tiesību aizsardzības centrā (turpmāk – *PTAC*) no *PTAC LRP* saņemta 2006.gada 26.aprīļa vēstule Nr. 11-27-2/321 ar lūgumu izvērtēt, vai *Patērētājas Sūdzībai* pievienotajā *Līgumā* nav iekļauti netaisnīgi līguma noteikumi.

Patērētāju tiesību aizsardzības likuma (turpmāk – *PTAL*) 25.panta ceturtais daļas 6.punkta noteikumos paredzēts *PTAC* pienākums uzraudzīt patērētāju tiesību ievērošanu līgumos, kurus patērētājs slēdz ar ražotājiem, pārdevējiem un pakalpojumu sniedzējiem, tādējādi *PTAC* ir izvērtējis *Līguma* atbilstību *PTAL* prasībām.

Saskaņā ar *PTAL* 3.panta 2.punkta noteikumiem „*patērētāja tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi*”. Savukārt saskaņā ar *PTAL* 6.panta pirmo daļu „*ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāt tādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem*”. *PTAL* 6.panta ceturtajā daļā noteikts, ka „*novērtējot līguma noteikumus, ņem vērā pārdotās preces vai sniegtā pakalpojuma raksturu, visus apstākļus, kādos līgums noslēgts, kā arī noslēgtā līguma un ar to saistītā līguma noteikumus*”.

Sakarā ar *Sūdzību* un saskaņā ar *PTAL* 25.panta ceturtais daļas 6.punktā noteiktajām *PTAC* tiesībām, *PTAC* veica *Līguma* izvērtēšanu savas kompetences robežās:

1. No lietai pievienotajiem materiāliem *PTAC* konstatē, ka *Patērētājam* parakstīšanai ticis iesniegts standarta līgums. *PTAL* 6.panta piektā daļa paredz, ka „*līguma noteikums vienmēr ir uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam nav bijis iespējams ietekmēt attiecīgā līguma noteikumus*”. Arī Eiropas Kopienų 1993.gada 5.aprīļa direktīvas Nr. 93/13/ECC Par netaisnīgiem līguma noteikumiem patērētāju līgumos (kuras normas ir iekļautas *PTAL*) 3.panta otrajā daļā teikts, ka nosacījums vienmēr uzskatāms par neapspriestu, ja tas ir

bijis sagatavots jau iepriekš un patērētājam līdz ar to nav bijusi iespēja ietekmēt šā nosacījuma saturu, īpaši tas ir iepriekš formulētu tipveida līgumu kontekstā.

Pie tam, *PTAL* 6.panta sestajā daļā noteikts: „*ja ir apspriesti atsevišķi līguma noteikumi vai atsevišķu noteikumu attiecīgi aspekti, tad nevar uzskatīt, ka savstarpēji apspriesti ir arī pārējie līguma noteikumi*”. Turklāt, lai konstatētu, vai attiecīgais līguma noteikums ir apspriests, ir jāņem vērā *PTAL* 6.panta piektajā un septītajā daļā noteiktais. *PTAL* 6.panta septītā daļa nosaka, ka „*ja ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs apgalvo, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, viņa pienākums ir to pierādīt*”. *PTAC* norāda, ka *PTAL* izpratnē pat skaidri izteikts patērētāja apliecinājums, ka viņš ir iepazīstināts ar līguma standartnoteikumiem un vienojies par tiem, neizslēdz direktīvas piemērošanu (skat. Zadraks G. Netaisnīgu noteikumu direktīvas reforma. Likums un Tiesības, 2005., 4). Ja apspriešana ir formāla (piemēram, personas paraksts līgumā), tad to nedrīkstētu pieņemt kā apspriešanu *PTAL* izpratnē.

Vienlaicīgi *PTAC* norāda, ka regulējums attiecībā uz netaisnīgiem līguma noteikumiem ir iekļauts, lai nepieļautu, ka kāda no līgumslēdzēju pusēm piespiestu otru pusi noslēgt līgumu, kura noteikumi atbilst tikai vienas līgumslēdzēju puses interesēm, otrai pusei atņemot tai nozīmīgas tiesības, tādējādi skarot patērētāju intereses. *PTAL* 6.panta trešā daļa nosaka, ka „*līguma noteikums, kuru līgumslēdzējas puses savstarpēji nav apspriedušas, ir netaisnīgs, ja tas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam*”.

Vadoties no minētā, *PTAC* uzskata, ka starp SIA „Degas” un *Patērētāju* noslēgtais *Līgums* atzīstams par tipveida līgumu, kas sastādīts iepriekš, un šādi līguma noteikumi saskaņā ar *PTAL* 6.panta piekto daļu vienmēr uzskatāmi par savstarpēji neapspriestiem.

2. *Līguma* 3.punkts nosaka, ka „*PIEGĀDĀTĀJS pasūtījumu apņemas izpildīt 45 darba dienu laikā*”.

Civillikuma 1579.pantā noteikts: „*Ar termiņu no līguma izrietošās tiesības sākumu vai ilgumu dara atkarīgu no zināma brīža iestāšanās, kuru saskaņā ar to, sauc vai nu par sākuma vai beigu termiņu.*” *Līguma* 3.punktā nav noteikts, sākot no kāda brīža tiek sākta 45 dienu skaitīšana, līdz ar to nav iespējams konstatēt konkrēta brīža iestāšanos, no kura sākt 45 dienu skaitīšanu. Tādējādi *PTAC* norāda, ka *Līgumā* vajadzētu skaidri norādīt, no kura brīža tiek uzsākta 45 dienu skaitīšana.

„*Termiņa neiekļaušana līgumā neatņem tam spēku. Tomēr labāk ir termiņus skaidri noteikt līgumā.*” (LR *Civillikuma* komentāri. Saistību tiesības (1401. – 2400.p.). Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. 2000.; 114.lpp.). *PTAC* arī norāda, ka *Līgumā* vajadzētu skaidri norādīt, kāds ir tā darbības termiņš, pirmkārt, nosakot *Līguma* darbības sākuma datumu, kas var gan sakrist ar *Līguma* parakstīšanas dienu, gan sekot noteiktu atliekošu nosacījumu izpildei. Otrkārt, ja *Līgums* tiek noslēgts uz nenoteiktu laiku, jābūt skaidriem noteikumiem attiecībā uz *Līguma* izbeigšanas iespējām un kārtību, kas *Līgumā* nav norādīts.

Saskaņā ar *PTAL* 6.panta otro daļu „*līguma noteikumi formulējami vienkāršā un saprotamā valodā. Neskaidri un neprecīzi rakstveida līguma noteikumi tiek tulkoti par labu patērētājam*”. Ņemot vērā iepriekš minēto un, pamatojoties uz *PTAL* 6.panta otro

daļu, *Līguma* 3.punkta noteikums ir uzskatāms par neskaidru līguma noteikumu, kas tulkojams par labu *Patērētājam*.

3. *Līguma* 6.punkts paredz, ka „*PIEGĀDĀTĀJS nodrošina ar bojāto detaļu, ja defekts radies rūpnīcas izgatavotāja vai transportēšanas dēļ apmaiņu vai šī bojājuma novēršanu”.*

Saskaņā ar *PTAL* 28.panta pirmo daļu „*patērētājs, kuram pārdota vai nodota lietošanā līguma noteikumiem neatbilstoša prece, ir tiesīgs pieprasīt, lai ražotājs vai pārdevējs veic vienu no šādām darbībām: 1) attiecīgi samazina preces cenu; 2) bez atlīdzības novērš preces neatbilstību līguma noteikumiem vai atlīdzina patērētājam izdevumus par neatbilstības novēršanu; 3) apmaina precī pret tādu pašu vai ekvivalentu precī, ar kuru būtu nodrošināta atbilstība līguma noteikumiem; 4) atceļ līgumu un atmaksā patērētājam par precī samaksāto naudas summu.*

Līguma 6.punktā ir piedāvātas tikai divas no likumā paredzētajām četrām iespējamām darbībām gadījumā, ja patērētājam pārdota līguma noteikumiem neatbilstoša prece. *PTAC* norāda, ka šāds *Līguma* noteikums neizslēdz patērētājam tiesības izmantot *PTAL* 28.pantā noteiktās tiesības arī attiecīgi samazināt preces cenu vai atcelt līgumu un saņemt atpakaļ par precī samaksāto naudas summu. Ņemot vērā iepriekš minēto un, pamatojoties uz *PTAL* 6.panta trešās daļas 1.punktu un 3.punktu, *Līguma* 6.punkts ir uzskatāms par netaisnīgu līguma noteikumu.

4. *Līguma* 8.punkts nosaka, ka „*PIEGĀDĀTĀJS nenes atbildību par bojātām detaļām, ja tās radušās nepareizas montāžas un ekspluatācijas dēļ*”.

Saskaņā ar *PTAL* 28.panta piekto daļu „*ja preces nepareiza vai nekvalitatīva uzstādīšana ir kļuvusi par iemeslu preces neatbilstībai līguma noteikumiem, bet precī uzstādījis pārdevējs vai trešā persona saskaņā ar līgumu, kas noslēgts ar pārdevēju, kā arī ja precī uzstādījis patērētājs saskaņā ar nepareizu (neprecīzu) vai valsts valodā netulkotu lietošanas pamācību, tad prece ir uzskatāma par neatbilstošu līguma noteikumiem un patērētājs ir tiesīgs pieprasīt no pārdevēja šajā pantā paredzēto prasību izpildi*”. Tādējādi *PTAC* norāda, ka šāds *Līguma* noteikums neizslēdz patērētājam tiesības izmantot *PTAL* 28.panta piektajā daļā noteiktās tiesības. Ņemot vērā iepriekš minēto, *Līguma* 8.punktā nepieciešamas izmaiņas, iekļaujot atrunu, ka piegādātājs nenes atbildību par bojātām detaļām tikai tādā gadījumā, ja montāžu veic pats pircējs vai trešā persona saskaņā ar pareizu (precīzu) un valsts valodā tulkotu lietošanas pamācību.

5. *Līguma* 10.punktā noteikts, ka „*ja PIEGĀDĀTĀJS neattaisnotu iemeslu dēļ nepilda līgumā noteiktos nosacījumus, pircējam ir tiesības lauzt šo līgumu un saņemt avansa iemaksu”.*

PTAC norāda, ka bez pušu atbildības apmēra jānorāda priekšnoteikumi, lai iestātos atbildības pienākums. „*Apstākļu iespējamu maiņu un tās ietekmi uz saistībām puses var apspriest jau līguma slēgšanas laikā un iekļaut noteikumus, kas ļauj elastīgi reaģēt uz apstākļu maiņu.*” (LR Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401. – 2400.p.). Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. 2000.; 466.lpp.).

Saskaņā ar tiesību zinātnē pastāvošo viedokli ārkārtēji apstākļi, pirmām kārtām, ir tādi apstākļi, kas radušies no personas (šajā gadījumā – SIA „Degas”) neatkarīgu apstākļu dēļ, piemēram, vētra, ugunsgrēks, streiks u.tml. *PTAC* norāda, ka likums nedefinē, kas ir neattaisnoti iemesli. Tādējādi *PTAC Līguma* 10.punktu uzskata par

neskaidru līguma noteikumu, jo no tā nav skaidri saprotams, kas ir domāts ar terminu „neattaisnoti iemesli”. Līdz ar to saskaņā ar *PTAL* 6.panta otrās daļas prasībām šāds līguma noteikums ir uzskatāms par neskaidru līguma noteikumu, kas tulkojams par labu *Patērētājam*.

PTAL 25.panta ceturtās daļas 6.punkts paredz *PTAC* pienākumu prasīt, lai pakalpojuma sniedzējs groza līguma projektu vai pārtrauc pildīt līguma noteikumus, ja konstatēti netaisnīgi līguma noteikumi pakalpojuma sniedzēja vai pārdevēja līguma projektā vai noslēgtajā līgumā.

Ņemot vērā iepriekš minēto un *PTAL* 6.pantu, 25.panta ceturtās daļas 4. un 6.punktu, 28.pantu, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

pieprasa:

1. 14 dienu laikā no administratīvā akta spēkā stāšanās dienas grozīt patērētājiem piedāvāto līgumu projektos **6.punktu**, paredzot tiesības patērētājam bez bojāto detaļu apmaiņas un bojājumu novēršanas arī attiecīgi samazināt preces cenu vai atcelt līgumu un saņemt atpakaļ par precī samaksāto naudas summu.
2. sniegt informāciju *PTAC* par administratīvā akta izpildi pirms administratīvā akta lemjošās daļas 1.punktā noteiktā izpildes termiņa beigām atbilstoši *PTAL* 25.panta desmitās daļas noteikumiem.

Saskaņā ar *Administratīvā procesa likuma* 70.panta pirmo daļu, 76.panta pirmo daļu un otro daļu, 79.panta pirmo daļu un *Patērētāju tiesību aizsardzības likuma* 25.panta pirmo daļu šo administratīvo aktu var apstrīdēt Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijā viena mēneša laikā kopš tā paziņošanas adresātam, iesniedzot iesniegumu *PTAC*.

Direktore (paraksts)
(zīmogs)

B. Vītoliņa

(...)

IZRAKSTS PAREIZS